

Smålands klimat

Småland är Sveriges tredje största landskap och har därtill en höjdskillnad på hela 377 m, vilket innebär stora klimatskillnader. I januari är det i genomsnitt -4° på landskapets högsta punkt Tomtabacken, lika kallt som i Gävletrakten, medan det vid södra Kalmarsund bara är omkring -1° . Än märkligare är att Tomtabacken i juli har en medeltemperatur på bara 14° , nästan på tiondelen samma som Jokkmokk vid polcirkeln. Kustområdena i öster är ett par grader varmare, och hör till de varmaste i Sverige. Den uppmätta årliga nederbördsmängden varierar i genomsnitt från 500 mm i Kalmartrakten och på Visingsö till det dubbla vid gränsen mot Halland.

AV HALDO VEDIN

Varmast i Sverige

När observatören i Målilla Bertil Axelsson (senare meteorolog vid SMHI) gjorde sin observation kl 13 den 29 juni 1947 insåg han att något stort var i görningen, då temperaturen var hela 35.9° . Trots påpekande på journalen för maj saknade han fortfarande maximitermometer, men för att rädda situationen gjorde han ytterligare en avläsning kl 14 då det var 38.0° . En tangering av det svenska temperaturrekordet var ett faktum! Förutom värerekordet för juni innehar olika platser i östra Småland de svenska värmerekorden för ytterligare fem månader, nämligen januari med 12.4° i Allgunnen den 5/1 1973, februari med 16.5° i Västervik och Ölvingstorp sydväst om Kalmar den 18/2 1961, mars med 22.2° i Oskarshamn och Sandbäckshult sydväst om Mönsterås den 30/3 1968, maj med 32.5° i Kalmar den 28/5 1892 (delat med Kristianstad dagen innan) samt oktober med 24.5° i Oskarshamn den 9/10 1995.

Kallast i Götaland

Småland innehar också köldrekordet för Götaland. Det sattes den 13 och 14 januari 1918, då Lommaryd hade -38.5° . Nästan lika kallt var det den 26 och 27 januari 1942, då Ogestad, Lessebo och Oskarshamn hade -38.0° . Noteringen i Oskarshamn är mycket anmärkningsvärd, eftersom staden ligger vid kusten.

Rekordregn i Växjö

Den västra delen av Småland får i genomsnitt betydligt mer nederbörd än den östra beroende på att de förhärskande sydvästvindarna tvingar luften att stiga över Sydsvenska höglandet. Nederbördsområdena västerifrån ger dock sällan verkligt stora dygns mängder. De är i stället vanligast i samband med att lågtryck passerar norrut över Östersjön. Det allra värsta regnet i Småland var dock ett åskregn som den 14 augusti 1945 gav 141 mm i Växjö. Augusti 1945 är också den nederbördsrikaste kalendermånaden i Småland med 347 mm i Ljungby.

Våldsamma snöfall

Smålandskusten har vid flera tillfällen varit utsatt för svåra snöfall i samband med ihållande nordostvind över isfritt hav.

Det värsta av dessa inträffade den 3-4 januari 1985, och gav upp till en meter nysnö. I samband därmed noterades 115 cm den 5 januari i Överum. Enligt SMHIs kartläggning uppskattas dock snödjupet i trakten av Misterhult till som mest ca 150 cm vid detta tillfälle. Ett nästan lika dramatiskt, men i tiden mer utdraget, snöfall inträffade under första hälften av januari 1987, alltså bara två år senare. Då var snödjupet störst i Oskarshamn med 105 cm den 14. Båda snöovädren orsakade enorma problem för trafiken. Men det kan även snöa våldsamt i inlandet. Under ett mycket svårt snöoväder som kulminerade den 17 november 1995 fick sålunda Ramsjöholm nordost om Huskvarna 75 cm snö. Det största snödjup som uppmätts i Småland är 125 cm i Tranhult väster om Vaggeryd den 14 februari

Smålands väderextremer

Småland

Temperatur:	
-1 – -4°	januari-medel
14 – 16°	juli-medel
Nederbörd:	
500 –	års-medel
1000 mm	(medel 1961-90)

1977. Ett äldre snöfall som blivit mycket omtalat inträffade den 23 oktober 1921. Mest nederbörd fick då Holmbo väster om Valdemarsvik, nära gränsen till Östergötland, med 80 mm, både som regn och snö. Ovädret vållade närmast totalt bortfall i eldistributionen i norra Götaland och södra Svealand. Även den 18-19 oktober i fjol förekom bortfall på stora snömängder. Ännu mer anmärkningsvärt var ett snöfall som så sent som den 14 juni(!) 1982 gav upp till en decimeter nysnö i landskapets inre del.

Extrema skogsskador

Eftersom det blåser från väster när det stormar som värst i Sverige, är Småland då mindre utsatt än väst- och sydkusten. Att det kan blåsa hårt ändå blev smålänning-

arna dock varse den 8 januari 2005, då vindbyar på upp till 33 m/s noterades i både Växjö och Ljungby. Vid detta tillfälle orsakades extremt omfattande skogsskador och avbrott i elförsörjningen och teletrafiken. Hård vind i förening med blötsnö kan också orsaka omfattande elavbrott. Ett sådant tillfälle var den 29 januari 2002, då vindbyar på upp till 27 m/s förekom i Växjö. En av Sydsveriges allra värsta stormar, som inträffade den 22 september 1969, medförde ett mer okänt problem för elförsörjningen. Stormen piskade upp stora mängder skum till havs, och saltet från detta skum fördes sedan av vinden in i landet, bl a till Småland, där det vållade kortslutning när det avsatte sig på elledningarnas och transformatorernas isolatorer.